

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ
ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μάιος 2015

Πίνακας Περιεχομένων

1. Εισαγωγή	2
2. ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ	4
3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	4
4. ΣΤΑΔΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ – ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	15
5. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ - ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	19
6. ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ ΣΧΕΔΙΟΥ	21
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	23
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Η ΑΛΛΗΛΟΥΧΙΑ ΒΗΜΑΤΩΝ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ	28
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΩΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ-ΖΗΤΗΣΗΣ.....	29
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	30

1. Εισαγωγή

Το έργο της διάγνωσης αναγκών συνίσταται στον προσδιορισμό των βασικών μεγεθών της αγοράς εργασίας, δηλαδή στον προσδιορισμό των μεγεθών αυτών ως έχουν και όπως τείνουν να εξελιχθούν στο μέλλον και στον εντοπισμό αναντιστοιχιών (προσφορά και ζήτηση εργασίας, επαγγέλματα, χωρικές ενότητες, δεξιότητες-ικανότητες-γνώσεις). Η δημιουργία Συστήματος Διάγνωσης στοχεύει στον αποτελεσματικό προσανατολισμό των πόρων σε προγράμματα που αφορούν την αγορά εργασίας, μειώνουν τις αναντιστοιχίες προσφοράς και ζήτησης εργασίας, αναπροσαρμόζουν την εκπαίδευση και κατάρτιση και τελικά ενισχύουν την απασχόληση μειώνοντας την ανεργία.

Το Σύστημα Διάγνωσης περιλαμβάνει δίκτυο φορέων και οργανισμών με κύριο σκοπό τη συλλογή και επεξεργασία πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων σχετικά με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Αναπτύσσεται σε τρεις φάσεις εκ των οποίων η πρώτη θα ολοκληρωθεί τον Ιούνιο 2015 με την παραγωγή των πρώτων αποτελεσμάτων, η δεύτερη τον Δεκέμβριο 2015 με την παραγωγή πληρέστερων αποτελεσμάτων και η τρίτη από το 2016 και μετά με την πλήρη λειτουργία του Συστήματος.

Εκτός από τις ανάγκες κατάρτισης, το Σύστημα Διάγνωσης καλύπτει ανάγκες πληροφόρησης και σε άλλους τομείς όπως για παράδειγμα, στην προώθηση της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς, για την οποία απαιτείται ο προσδιορισμός των δημογραφικών ομάδων που δεν μετέχουν σε εκπαίδευση ή απασχόληση. Επίσης συνεισφέρει με πληροφόρηση στην προώθηση της έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3), για την οποία είναι αναγκαία η ανάλυση δεδομένων της αγοράς εργασίας σε επίπεδο περιφερειακό, εθνικό και υπερεθνικό με συγκεκριμένα κριτήρια.

Σημειώνεται ότι τα παραδοτέα του προτεινόμενου Συστήματος συνδέονται με συγκεκριμένα προγράμματα ή δράσεις όπως η «Εγγύηση στη Νεολαία» (youth guarantee), η μαθητεία, κ.λπ., επιτρέποντας την αποτελεσματικότερη εστίαση των πολιτικών αυτών. Σχετικά με τον βαθμό και τον τρόπο με τον οποίο τα παραδοτέα του προτεινόμενου Συστήματος συνδέονται με συγκεκριμένα προγράμματα ή δράσεις όπως η «Εγγύηση στη

Νεολαία» (youth guarantee), η μαθητεία, κ.λπ. θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα πορίσματα του Συστήματος Διάγνωσης θα επιτρέψουν την αποτελεσματικότερη εστίαση των πολιτικών αυτών, δεν αποτελούν όμως την μόνη εισροή για τον σχεδιασμό αυτών των πολιτικών. Το Σύστημα Διάγνωσης θα παρέχει πληροφόρηση για τους δυναμικούς κλάδους και επαγγέλματα και συνεπώς θα συμβάλει στο σχεδιασμό προγραμμάτων μαθητείας που ανταποκρίνονται στον παραγωγικό μετασχηματισμό της χώρας και της διεθνούς ζήτησης. Η πληροφόρηση αυτή είναι επίσης σημαντική για δράσεις συμβουλευτικής σταδιοδρομίας. Τα πορίσματα για τις αναντιστοιχίες στον τομέα των δεξιοτήτων επίσης αποτελούν πολύτιμη πληροφόρηση για τον σχεδιασμό των προγραμμάτων κατάρτισης που απευθύνονται σε εργαζόμενους και ανέργους. Μελέτες απορρόφησης πτυχιούχων διαφορετικών βαθμίδων και ειδικοτήτων καθώς και συστηματική αξιολόγηση των προγραμμάτων ενίσχυσης της απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας - που προβλέπεται να πραγματοποιηθούν στην 3^η φάση λειτουργίας του προτεινόμενου Συστήματος - θα παρέχουν χρήσιμη πληροφόρηση για τον επανασχεδιασμό των προγραμμάτων καθώς και για το περιεχόμενο των σχετικών σπουδών.

Ο στόχος δημιουργίας του Συστήματος Διάγνωσης είναι αναγκαίο να εκπληρωθεί με την ενεργό συνεργασία των υπευθύνων για τη χάραξη πολιτικών, των κοινωνικών εταίρων, της τοπικής αυτοδιοίκησης καθώς και άλλων εμπλεκόμενων φορέων, που σχετίζονται είτε με τις εισροές είτε με τις εκροές του συστήματος. Είναι απαραίτητο να διευκρινιστούν τόσο οι στόχοι του συστήματος όσο και ο ρόλος του κάθε εμπλεκόμενου φορέα. Επίσης είναι αποφασιστικής σημασίας η οργάνωση της πληροφορίας από τις πολλαπλές πηγές και η ανάλυση της πληροφορίας αυτής με τις κατάλληλες μεθόδους να πραγματοποιηθεί από ένα επιστημονικό φορέα με τεχνογνωσία στο θέμα, το ΕΙΕΑΔ, ώστε να διασφαλίζεται η αξιοπιστία των συμπερασμάτων.

2. ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο βασικός στόχος του παρόντος σχεδίου δράσης είναι η σκιαγράφηση του οδικού χάρτη που θα οδηγήσει στη δημιουργία ενός σταθερού, λειτουργικού και αξιόπιστου μηχανισμού διάγνωσης αναγκών, που αξιοποιώντας την υπάρχουσα τεχνογνωσία, θα παράγει έγκαιρα και έγκυρα αποτελέσματα για την αγορά εργασίας που θα πληροφορούν το εργατικό δυναμικό και τις επιχειρήσεις και θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες σχεδιασμού και υλοποίησης προγραμμάτων απασχόλησης και εν γένει ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού. Επιδίωξη του παρόντος κειμένου είναι να προδιαγράψει τη φιλοσοφία του συστήματος, τις εισροές (τα δεδομένα που θα αναλυθούν), τις εκροές (τα παραδοτέα) καθώς και τον τρόπο λειτουργίας και διακυβέρνησης του συστήματος, καθορίζοντας τον ρόλο και τις αρμοδιότητες των συμμετεχόντων στο σύστημα διάγνωσης. Οι αρχές που διέπουν το προτεινόμενο Σύστημα Διάγνωσης είναι οι ακόλουθες:

- *Παραγωγή έγκυρων και αξιόπιστων αποτελεσμάτων*
- *Παραγωγή αποτελεσμάτων άμεσης αξιοποίησης και αποτελεσμάτων μεσοπρόθεσμης χρήσης*
- *Εμπλουτισμός των αποτελεσμάτων του Συστήματος Διάγνωσης με τα πορίσματα άλλων παρεμφερών μελετών και ερευνών (π.χ. ΡΙΑΑC, μελέτες CEDEFOP, αξιολογήσεις προγραμμάτων)*
- *Αξιοποίηση της τεχνογνωσίας που διαθέτουν οι φορείς έρευνας και ανάλυσης της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα και διεθνώς (π.χ. CEDEFOP, κέντρα κοινωνικών εταίρων, ΕΚΚΕ, ερευνητικά κέντρα Πανεπιστημίων, ΕΛΣΤΑΤ)*
- *Δημιουργία μόνιμου μηχανισμού*
- *Διασφάλιση των αναγκαίων συνεργειών και χαμηλές απαιτήσεις χρηματοδότησης ώστε να διευκολυνθεί η βιωσιμότητά του μετά την ολοκλήρωση της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου.*

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Η βασική μεθοδολογική προσέγγιση που υιοθετείται στο παρόν σχέδιο είναι ολιστική. Η ολιστική προσέγγιση που προτείνεται στο παρόν σχέδιο αξιοποιεί πολλαπλές πηγές δεδομένων και μεθόδων ανάλυσης, με στόχο την παροχή όσο

το δυνατόν πιο αξιόπιστης πληροφόρησης. Οι εκροές του συστήματος θεωρούνται ένα είδος παζλ, το οποίο προκύπτει από τις εκροές των επιμέρους αναλύσεων. Η χρήση πολλαπλών μεθόδων και η αξιολόγηση των μεθόδων αυτών σχετικώς με τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που τις χαρακτηρίζουν προσφέρει πληρέστερη πληροφόρηση και ελαχιστοποιεί τα μειονεκτήματα κάθε μιας επιμέρους μεθόδου.

Το προτεινόμενο σύστημα διάγνωσης αξιοποιεί την τεχνογνωσία που υπάρχει στον τομέα αυτό σε άλλες χώρες και ευρωπαϊκούς οργανισμούς. Ακολουθεί σε μεγάλο βαθμό το μοντέλο που χρησιμοποιείται στην Φιλανδία, μια χώρα με μεγάλη παράδοση σε θέματα εκπαίδευσης/κατάρτισης, προσαρμοσμένο στα ελληνικά δεδομένα. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, προσδιορίζονται οι βασικοί συντελεστές – τα βασικά μεγέθη της αγοράς εργασίας και στην συνέχεια εμπλουτίζονται με δεδομένα σε περιφερειακό επίπεδο, εξειδικευμένες εμπειρογνωμοσύνες και τα αποτελέσματα αξιολογήσεων του εκπαιδευτικού συστήματος. Τα πορίσματα αυτά σε συνδυασμό με τους στόχους των εκπαιδευτικών και εργασιακών πολιτικών διαμορφώνουν τα τελικά συμπεράσματα που αξιοποιούνται στον σχεδιασμό και επανασχεδιασμό των κατάλληλων πολιτικών¹.

Το προτεινόμενο Σύστημα Διάγνωσης έχει ως άμεσους στόχους (α) την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και των βραχυπρόθεσμων τάσεων και (β) την παραγωγή μέσο-πρόθεσμων προβλέψεων αναφορικά με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε κλάδους, επαγγέλματα και δεξιότητες. Απώτερος στόχος του είναι η τακτική και έγκυρη τροφοδότηση της πολιτείας με δεδομένα και εκτιμήσεις για τον ορθολογικό σχεδιασμό των πολιτικών απασχόλησης, των προγραμμάτων διά βίου μάθησης και των λοιπών πολιτικών. Έτσι, παράλληλα με τις προβλέψεις που περιγράφονται στη συνέχεια, το ΕΙΕΑΔ θα παράγει τακτικές εκθέσεις που θα αποτυπώνουν την υφιστάμενη κατάσταση και τις

¹ Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το φιλανδικό μοντέλο:

http://www.ooph.fi/download/144754_Education_training_and_demand_for_labour_in_Finland_by_2025_2.pdf

βραχυπρόθεσμες (γραμμικές) τάσεις για τους επόμενους μήνες, με την επεξεργασία των στοιχείων από ΕΛΣΤΑΤ, ΕΡΓΑΝΗ και ΟΑΕΔ.

Οι εκροές του Συστήματος Διάγνωσης θα μπορούσαν να ομαδοποιηθούν σε τρεις γενικές κατηγορίες:

- 1. Προσφορά και ζήτηση εργασίας σε κλαδικό επίπεδο**
- 2. Προσφορά και ζήτησης εργασίας σε επίπεδο επαγγέλματος**
- 3. Προσφορά και ζήτησης σε επίπεδο δεξιοτήτων, ικανοτήτων, γνώσεων**

Οι τρεις αυτές κατηγορίες προσδιορίζονται περαιτέρω σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο καθώς και σε επίπεδο μεγαλύτερης ή μικρότερης εξειδίκευσης.

Ο αρχικός στόχος είναι ο προσδιορισμός των τριών αυτών γενικών κατηγοριών σε εθνικό επίπεδο. Κατόπιν τα εθνικά αποτελέσματα μπορούν να εξειδικευτούν σε επίπεδο περιφέρειας, αξιοποιώντας τις εισροές της περιφέρειας που με κοινή μεθοδολογία θα παρέχουν στο Σύστημα. Το επίπεδο εξειδίκευσης των κλαδικών και επαγγελματικών αποτελεσμάτων προσδιορίζεται κατά κύριο λόγο από τα διαθέσιμα δεδομένα. Η επιθυμητή ανάλυση είναι σε όσο το δυνατόν αναλυτικότερο κλαδικό και επαγγελματικό επίπεδο (π.χ. διψήφιο κλάδο ΣΤΑΚΟΔ και τριψήφιο επάγγελμα ISCO). Σε ορισμένες περιπτώσεις λόγω των περιορισμών των διαθέσιμων δεδομένων η ανάλυση περιορίζεται σε γενικότερες κατηγορίες. Κάτι ανάλογο ισχύει και για τον προσδιορισμό της προσφοράς και ζήτησης δεξιοτήτων. Συνυπολογίζοντας τους παράγοντες αυτούς, το Σύστημα Διάγνωσης θα παράγει αποτελέσματα σε εθνικό επίπεδο σε τριψήφιο ISCO και διψήφιο ΣΤΑΚΟΔ και σε περιφερειακό επίπεδο σε διψήφιο ISCO και διψήφιο ΣΤΑΚΟΔ.

Μέχρι και σήμερα το CEDEFOP χρησιμοποιεί την εκπαίδευση σε τρεις κατηγορίες ως proxy για τις δεξιότητες. Η συγκεκριμένη κατηγοριοποίηση δεν παρέχει επαρκή πληροφορία για το θέμα των δεξιοτήτων αλλά επιβάλλεται από τους αναλυτικούς περιορισμούς του μοντέλου που χρησιμοποιείται και των δεδομένων που διατίθενται. Στο προτεινόμενο Σύστημα Διάγνωσης η προσφορά και ζήτηση δεξιοτήτων θα προσδιοριστεί με το proxy της εκπαίδευσης και θα

συμπληρωθεί με πληροφόρηση από τις δευτερογενείς πηγές για το θέμα των δεξιοτήτων που αναμένεται να δημοσιευτούν μελλοντικά (eu skills του CEDEFOP εντός του 2015 και PIAAC του ΟΟΣΑ εντός του 2016), καθώς και από τις έρευνες των κοινωνικών εταίρων και των περιφερειών.

Προβλέπονται τα εξής παραδοτέα και αντίστοιχες ενέργειες:

1. Δημιουργία δικτύου των φορέων που εμπλέκονται με τα παραγόμενα προϊόντα του Συστήματος Διάγνωσης και των φορέων που παρέχουν πληροφόρηση στο Σύστημα. Με άλλα λόγια, στο Δίκτυο αυτό θα μετέχουν όσοι σχετίζονται με τις εισροές και τις εκροές του Συστήματος. Ως εισροές του συστήματος εννοούμε τα στατιστικά δεδομένα, τα ποιοτικά δεδομένα καθώς και τις απαιτήσεις (τις πληροφορίες που χρειάζονται) οι φορείς σχεδιασμού και υλοποίησης πολιτικών ώστε να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των πολιτικών που σχεδιάζουν/υλοποιούν. Θα περιλαμβάνει επίσης όσους σχετίζονται με τις εκροές του Συστήματος, με τα παραδοτέα του. Το Δίκτυο δεν έχει ως στόχο την εκπροσώπηση φορέων αλλά τη διευκόλυνση συλλογής της ζητούμενης πληροφόρησης, της εξειδίκευσης του Συστήματος σχετικά με τις ανάγκες των φορέων που σχεδιάζουν/υλοποιούν πολιτικές και στη διάχυση της πληροφόρησης. Στο δίκτυο θα μετέχουν Υπουργεία, κοινωνικοί εταίροι, περιφέρειες, φορείς που συλλέγουν δεδομένα (π.χ. ΕΛΣΤΑΤ), ο ΟΑΕΔ, ερευνητικοί φορείς που συνεργάζονται στην παραγωγή των αποτελεσμάτων (π.χ. ΕΚΚΕ, ΟΑΕΔ), κ.λπ. Αναλόγως του θέματος θα συγκαλείται το μέρος του Δικτύου που σχετίζεται με το συγκεκριμένο θέμα. Για παράδειγμα, αν το ζητούμενο είναι η συλλογή πληροφοριών από παραγωγικούς φορείς θα ζητείται η συμμετοχή των παραγωγικών φορέων. Το δίκτυο θα λειτουργεί είτε με συναντήσεις είτε/και με ηλεκτρονική επικοινωνία των μελών του. Η δράση του δικτύου θα είναι συνεχής, θα συντονίζεται και θα εποπτεύεται από το Υπουργείο Εργασίας το οποίο θα προβεί στις απαραίτητες ενέργειες θεσμοθέτησής του.

Στο πλαίσιο του δικτύου θα λειτουργεί και επιστημονική επιτροπή για το θέμα της διάγνωσης αναγκών. Στην επιτροπή θα μετέχουν και οι εμπειρογνώμονες του ΕΙΕΑΔ. Με στόχο την αξιοποίηση της υπάρχουσας τεχνογνωσίας στο θέμα της διάγνωσης αναγκών εκτός ΕΙΕΑΔ θα δημιουργηθεί η συγκεκριμένη επιστημονική επιτροπή εμπειρογνομόνων για το θέμα. Θα κληθούν μέσω ανοιχτής πρόσκλησης να συμμετέχουν σε αυτή επιστήμονες-εμπειρογνώμονες που έχουν ασχοληθεί με το θέμα της διάγνωσης αναγκών και ενδιαφέρονται να συμβάλλουν με τις απόψεις και τις γνώσεις τους στον εμπλουτισμό του συστήματος. Η επιλογή των συμμετεχόντων θα πραγματοποιηθεί από το ΕΙΕΑΔ στη βάση της επιστημονικής ειδίκευσης των υποψηφίων. Η λειτουργία της επιτροπής θα γίνεται με ολιγομελείς συναντήσεις στις οποίες θα παρουσιάζονται τα πορίσματα των μελετών, θα συζητούνται τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των μεθοδολογικών προσεγγίσεων και άλλα σχετικά θέματα. Στην επιτροπή θα προσκληθούν να συμμετέχουν εκπρόσωποι του CEDEFOP καθώς και άλλοι επιστήμονες που έχουν ασχοληθεί με το θέμα. Η δράση αυτή θα είναι συνεχής. Το ΕΙΕΑΔ θα υλοποιεί τη συγκεκριμένη δράση.

2. Στατιστική ανάλυση των δευτερογενών δεδομένων με χρήση δεικτών και στόχο τον προσδιορισμό της κλαδικής, επαγγελματικής και εκπαιδευτικής διάρθρωσης της απασχόλησης και της ανεργίας. Περιλαμβάνονται οι εξής επιμέρους αναλύσεις:

2.1 Ανάλυση των στοιχείων της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ. Από την ανάλυση αυτή θα προκύψουν οι πρώτες βασικές εκροές του Συστήματος Διάγνωσης. Θα προκύψουν εκροές σχετικά με τον δυναμισμό /την ανθεκτικότητα επαγγελμάτων /κλάδων /εκπαιδευτικών επιπέδων και τις αναντιστοιχίες που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

2.2 Ανάλυση των ροών μισθωτής απασχόλησης του Συστήματος Εργάνη. Από την ανάλυση αυτή θα προκύψει πληροφόρηση για τη ζήτηση

μισθωτής εργασίας στον ιδιωτικό τομέα σε επαγγελματικό, κλαδικό και περιφερειακό επίπεδο.

2.3 Ανάλυση των δεδομένων των κενών θέσεων της σχετικής έρευνας της ΕΛΣΤΑΤ σε κλαδικό και επαγγελματικό επίπεδο με τη χρήση στατιστικών δεικτών. Με την ανάλυση αυτή θα εντοπισθούν αναντιστοιχίες προσφοράς και ζήτησης εργασίας σε επαγγελματικό και κλαδικό επίπεδο.

2.4 Ανάλυση των δεδομένων του ΟΑΕΔ με τη χρήση στατιστικών δεικτών. Με την ανάλυση αυτή θα εντοπιστούν αναντιστοιχίες προσφοράς και ζήτησης εργασίας σε κλαδικό, επαγγελματικό και χωρικό επίπεδο.

Οι ανωτέρω δράσεις είναι συνεχείς. Οι τρεις πρώτες θα πραγματοποιούνται από το ΕΙΕΑΔ και η τέταρτη από τον ΟΑΕΔ σε συνεργασία με το ΕΙΕΑΔ. Τα αποτελέσματα των 2.1, 2.2, 2.3 θα παρουσιαστούν τον Ιούνιο 2015. Το 2.4 θα ολοκληρωθεί τον Δεκέμβριο 2015.

3. Ανάλυση των πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων που αφορούν το θέμα των δεξιοτήτων. Περιλαμβάνει τις εξής επιμέρους δράσεις:

3.1 Ανάλυση των δεδομένων της έρευνας πεδίου του CEDEFOP για τις δεξιότητες (eu skills, αναμένεται να ανακοινωθούν εντός του 2015).

3.2 Ανάλυση των δεδομένων της έρευνας PIAAC του ΟΟΣΑ για τις δεξιότητες (τα αποτελέσματα για την Ελλάδα αναμένονται εντός του 2016).

3.3 Για το θέμα της συλλογής δεδομένων σχετικά με τις κενές θέσεις και τις δεξιότητες έχει δημιουργηθεί από το ΕΙΕΑΔ ειδικό ερωτηματολόγιο, το οποίο έχει δοκιμαστεί πιλοτικά σε επιχειρήσεις και αναμένεται να αξιοποιηθεί στη συνέχεια για τη συλλογή εστιασμένης πληροφόρησης.

Οι ανωτέρω δράσεις είναι συνεχείς και πραγματοποιούνται από το ΕΙΕΑΔ. Τα πρώτα αποτελέσματα θα παρουσιαστούν τον Ιούνιο 2015.

4. Συλλογή πρωτογενών δεδομένων από τους κοινωνικούς εταίρους
Στη βάση συμφωνημένης μεθοδολογίας οι κοινωνικοί εταίροι θα συλλέγουν με έρευνες πεδίου, τομεακά συμβούλια και workshops δεδομένα που θα καλύπτουν τα κενά πληροφόρησης που διαπιστώνονται στις υπάρχουσες πηγές πληροφόρησης. Η δράση θα πραγματοποιείται από τους κοινωνικούς εταίρους με τη συνεργασία του Υπουργείου Εργασίας και του ΕΙΕΑΔ.

5. Συλλογή πρωτογενών δεδομένων από τις περιφέρειες
Στη βάση συμφωνημένης μεθοδολογίας οι περιφέρειες θα συλλέγουν δεδομένα που θα καλύπτουν τα κενά πληροφόρησης που διαπιστώνονται στις υπάρχουσες πηγές πληροφόρησης. Η δράση θα πραγματοποιείται από τις περιφέρειες με τη συνεργασία του Υπουργείου Εργασίας και του ΕΙΕΑΔ.

6. Προβλέψεις προσφοράς και ζήτησης εργασίας σε κλαδικό, επαγγελματικό και εκπαιδευτικό επίπεδο. Για τις οικονομετρικές προβλέψεις θα αξιοποιηθούν υπάρχουσες εκτιμήσεις από άλλους φορείς (π.χ. οι εκτιμήσεις του CEDEFOP ή άλλων φορέων). Οι προβλέψεις αυτές θα εξειδικευτούν για τις ανάγκες του Συστήματος Διάγνωσης. Παράλληλα προβλέπεται η περιοδική χρηματοδότηση εξωτερικού συνεργάτη ή ερευνητικών φορέων για την κατασκευή και ανανέωση πινάκων εισροών/ εκροών κατά κλάδο και επάγγελμα.

Η δράση αυτή θα πραγματοποιηθεί από το ΕΙΕΑΔ σε συνεργασία με εξειδικευμένο εξωτερικό συνεργάτη ή άλλο ερευνητικό φορέα.

7. Μεθοδολογία Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών. Περιλαμβάνονται οι εξής επιμέρους δράσεις:
 - 7.1 Συνολική μεθοδολογία Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών.
Περιγράφονται οι μεθοδολογικές επιλογές και ο τρόπος σύνθεσης

των αποτελεσμάτων από τις επιμέρους πηγές και αναλύσεις. Πραγματοποιείται από το ΕΙΕΑΔ.

7.2 Μεθοδολογία συλλογής δεδομένων από τις περιφέρειες. Περιγράφεται ο τρόπος και το ερωτηματολόγιο που θα χρησιμοποιηθεί για τη συλλογή πληροφοριών σε περιφερειακό επίπεδο. Πραγματοποιείται από το ΕΙΕΑΔ σε συνεργασία με τις περιφέρειες.

7.3 Μεθοδολογία συλλογής δεδομένων από τους κοινωνικούς εταίρους. Περιγράφεται ο τρόπος που θα συλλεχθούν στοιχεία από τους κοινωνικούς εταίρους με έρευνες πεδίου και τομεακά συμβούλια. Καταρτίζεται ειδικό σχέδιο για κάθε κοινωνικό εταίρο με τις πληροφορίες που θα συλλέγει ο καθένας και τον τρόπο συλλογής των πληροφοριών αυτών. Πραγματοποιείται από το ΕΙΕΑΔ σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους.

8. Βάση δεδομένων Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών – Πλατφόρμα πληροφόρησης

Η συγκέντρωση των εισροών και των εκροών του Συστήματος Διάγνωσης σε μια κεντρική βάση δεδομένων είναι απαραίτητη για τη σταθερότητα λειτουργίας του προδιαγραφόμενου συστήματος και τη διάχυση της πληροφόρησης. Στη βάση αυτή θα συγκεντρώνονται ηλεκτρονικά όλα τα δεδομένα που αξιοποιούνται για τον υπολογισμό συμπερασμάτων, βιβλιογραφικές αναφορές καθώς και τα αποτελέσματα-παραδοτέα του Συστήματος. Η ανάπτυξη της συνολικής αρχιτεκτονικής της βάσης δεδομένων (εξειδίκευση λειτουργικών και τεχνικών απαιτήσεων, ηλεκτρονικά πεδία, δείκτες κλπ) θα προσδιοριστεί σε συνεργασία με το ΕΙΕΑΔ. Παράλληλα θα δημιουργηθεί πλατφόρμα μέσω της οποίας θα συλλέγεται πληροφόρηση από άτομα και επιχειρήσεις για τις αναντιστοιχίες στην αγορά εργασίας. Το πληροφοριακό σύστημα που θα δημιουργηθεί θα αξιοποιεί υπάρχοντα συστήματα του Υπουργείου Εργασίας και θα επιτρέπει διαβαθμισμένη πρόσβαση στους χρήστες του ανάλογα με την ιδιότητά τους.

Η συγκεκριμένη δράση υλοποιείται από την Διεύθυνση Απασχόλησης.

9. Σύνθεση των αποτελεσμάτων του Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών

Τα πορίσματα των επιμέρους μελετών (π.χ. ανάλυση δεικτών, μοντέλο διάγνωσης, κ.λπ.) θα συνθέτονται και θα ερμηνεύονται σχετικώς με τους στόχους του συστήματος (την παροχή πληροφόρησης για τον σχεδιασμό των προγραμμάτων). Στην περιγραφή του μηχανισμού διάγνωσης περιγράφεται συνοπτικά ο τρόπος με τον οποίο θα παράγονται τα βασικά αποτελέσματα του Συστήματος και στη συνέχεια θα εμπλουτίζονται από τις επιπλέον πληροφορίες. Η διαδικασία εμπλουτισμού-επικύρωσης των δεδομένων αφορά τόσο τις υποθέσεις – σενάρια που υιοθετούνται στην εκτίμηση των οικονομετρικών υποδειγμάτων όσο και τη διαμόρφωση των τελικών συμπερασμάτων στη βάση συμπληρωματικών πληροφοριών. Η τελική σύνθεση των αποτελεσμάτων επιμέρους μελετών και εκτιμήσεων αποτελεί το αντικείμενο εμπειρογνωμοσύνης που εκτιμά και συνυπολογίζει τα διαφορετικά ευρήματα με στόχο την εξαγωγή τελικών συμπερασμάτων. Η δράση πραγματοποιείται από το ΕΙΕΑΔ σε συνεργασία με τις περιφέρειες, τους κοινωνικούς εταίρους και την επιστημονική επιτροπή.

10. Δράσεις αξιολόγησης

Οι δράσεις αξιολόγησης παρότι δεν βρίσκονται πάντα στο επίκεντρο των Συστημάτων Διάγνωσης, αποτελούν σημαντική δράση για την βελτίωση του Συστήματος και γενικότερα την αύξηση της αποτελεσματικότητας των εφαρμοζόμενων πολιτικών. Για την υλοποίηση των συγκεκριμένων δράσεων αξιολόγησης προτείνεται η λειτουργία μόνιμης ομάδας εντός της ευρύτερης ομάδας εργασίας του ΕΙΕΑΔ για το Σύστημα Διάγνωσης που θα ασχολείται αποκλειστικά και σταθερά με το θέμα της αξιολόγησης σε συνεργασία με το Υπουργείο και τον ΟΑΕΔ. Η συγκεκριμένη μονάδα θα συγκεντρώνει τις μελέτες κι έρευνες αξιολόγησης των προγραμμάτων απασχόλησης / κατάρτισης και θα αξιοποιεί τα αποτελέσματα για την ανατροφοδότηση του σχεδιαζόμενου Συστήματος. Το Σύστημα Διάγνωσης θα επωφελείται έτσι από την παροχή νέων προτάσεων και πρόσθετων πεδίων συλλογής στοιχείων. Επίσης το ΕΙΕΑΔ θα εισηγείται στο Υπουργείο Εργασίας και στο Υπουργείο Παιδείας

προτάσεις πολιτικής αναφορικά με τα προγράμματα απασχόλησης και κατάρτισης και τον-ανασχεδιασμό τους. Γι' αυτό τον σκοπό θα θεσπιστεί ενδεχομένως με Υπουργική Απόφαση η υποχρέωση όλων των φορέων που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους να αποστέλλουν σε ηλεκτρονική μορφή τις εκθέσεις αξιολόγησης στη συγκεκριμένη μονάδα αξιολόγησης του ΕΙΕΑΔ. Με τον τρόπο αυτό θα δημιουργηθεί μια πολύ καλή βάση πληροφόρησης με σχετικά χαμηλό κόστος και θα δημιουργηθεί μια δυναμική για την ανάπτυξη έγκυρων και ποιοτικών αξιολογήσεων.

ΣΤΟΧΟΙ, ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ, ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΣΤΟΧΟΙ

- Καταγραφή αναντιστοιχιών προσφοράς και ζήτησης επαγγελματιών, προσόντων και δεξιοτήτων.
Μεσοπρόθεσμη διάγνωση αναντιστοιχιών προσφοράς και ζήτησης επαγγελματιών, προσόντων και δεξιοτήτων.
Συνεισφορά στον ορθολογικό σχεδιασμό πολιτικών και προγραμμάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και ενίσχυσης της καινοτομίας.
Συνεισφορά στην ορθολογικό προσανατολισμό του εργατικού δυναμικού στην αγορά εργασίας μέσα από την παραγωγή και ανάλυση δεδομένων.
Συνεισφορά στον ορθολογικό προσανατολισμό των επιχειρήσεων αναφορικά με την αγορά εργασίας μέσα από την παραγωγή και ανάλυση δεδομένων.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

- Ποσοτική εκτίμηση της ζήτησης εργασίας κατά κλάδο, περιφέρεια και επάγγελμα
- Ποσοτική εκτίμηση της προσφοράς εργασίας κατά κλάδο, περιφέρεια και επάγγελμα
- Συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, του Υπουργείου Παιδείας, των παραγωγικών υπουργείων και των άλλων ερευνητικών φορέων στον εμπλουτισμό των ποσοτικών στοιχείων με ποιοτικά δεδομένα
- Ετήσια ανανέωση αποτελεσμάτων
- Εκτίμηση των τάσεων εξέλιξης και της δυναμικής των επαγγελματιών κατά κλάδο και επαγγέλματα με τη συνεργασία ερευνητικών κέντρων και της ΕΛΣΤΑΤ
- Συγκέντρωση, κωδικοποίηση και αξιοποίηση των ερευνών και μελετών της αγοράς εργασίας και των αξιολογήσεων των προγραμμάτων απασχόλησης
- Συμμετοχικό και δικτυακό σύστημα διακυβέρνησης

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- Προσδιορισμός δυναμισμού/ ανθεκτικότητας επαγγελματιών/κλάδων/εκπαιδευτικών επιπέδων και των αναντιστοιχιών που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο
- Ροές και ζήτηση μισθωτής εργασίας στον ιδιωτικό τομέα σε επαγγελματικό, κλαδικό και περιφερειακό επίπεδο
- Κενές θέσεις εργασίας και αναντιστοιχίες προσφοράς και ζήτησης εργασίας σε επαγγελματικό και κλαδικό επίπεδο
- Χαρακτηριστικά των ανέργων και αναντιστοιχίες προσφοράς και ζήτησης εργασίας σε κλαδικό, επαγγελματικό και χωρικό επίπεδο
- Προσόντα και δεξιότητες του εργατικού δυναμικού
- Μεσοπρόθεσμη εκτίμηση/πρόβλεψη των τάσεων και της δυναμικής που εμφανίζουν τα διαφορετικά επαγγέλματα σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, ανά κλάδο, επάγγελμα, προσόντα και δεξιότητες
- Μεσοπρόθεσμη διάγνωση αναντιστοιχιών προσφοράς και ζήτησης επαγγελματιών και προσόντων σε εθνικό και τοπικό επίπεδο

4. ΣΤΑΔΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ – ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Το Σύστημα Διάγνωσης σχεδιάζεται και οργανώνεται ως μια δράση συνεχής και διαρκώς βελτιούμενη, σε επίπεδο μεθοδολογίας και πληρότητας-εξειδίκευσης εκροών. Τα πρώτα αποτελέσματα αναμένονται τον Ιούνιο του 2015. Η άμεση παραγωγή εκροών εξασφαλίζεται από την αξιοποίηση της υπάρχουσας τεχνογνωσίας στο ΕΙΕΑΔ και τον σχεδιασμό ενός απλού και λειτουργικού σχήματος εμπλουτισμού και επικύρωσης των αποτελεσμάτων.

Το πρώτο στάδιο ξεκινά με την έγκριση του παρόντος σχεδίου (αρχές Μαΐου ?) και ολοκληρώνεται με την δημοσίευση των πρώτων αποτελεσμάτων τον Ιούνιο του 2015. Τα πρώτα αποτελέσματα θα δίνουν την εικόνα της επαγγελματικής, κλαδικής και εκπαιδευτικής διάρθρωσης της απασχόλησης και της ανεργίας και πληροφορίες για τις αναντιστοιχίες στην αγορά εργασίας σε επίπεδο κλαδικό και επαγγελματικό. Τα πορίσματα της πρώτης φάσης θα περιλαμβάνουν εκτιμήσεις για την εξέλιξη της απασχόλησης και ανεργίας σε κλαδικό, επαγγελματικό και εκπαιδευτικό επίπεδο σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Θα βασίζονται εξ ολοκλήρου στην ανάλυση δευτερογενών δεδομένων (ΕΛΣΤΑΤ, Εργάνη) με τη χρήση στατιστικών δεικτών. Αξιοποιώντας τα αποτελέσματα της έρευνας του CEDEFOP για τις δεξιότητες (eu skills) που αναμένεται να δημοσιευτούν τον Απρίλιο του 2015 και εμπλουτίζοντάς τα με τις εισροές των κοινωνικών εταίρων και των περιφερειών θα παρουσιαστεί μια αρχική εκτίμηση για την προσφορά και ζήτηση δεξιοτήτων. Τα πρώτα αποτελέσματα θα περιλαμβάνουν πληροφόρηση για τα ακόλουθα:

1. Δυναμικοί/ανθεκτικοί κλάδοι, κλάδοι σε αναδιάρθρωση (μονοψήφια ταξινόμηση ΣΤΑΚΟΔ)
2. Δυναμικά/ανθεκτικά επαγγέλματα σε εθνικό επίπεδο (τριψήφια ταξινόμηση ISCO 08)
3. Δημογραφικά χαρακτηριστικά ομάδων που αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού (NEETs, κ.λπ.) και στις οποίες θα πρέπει να στοχευθούν συγκεκριμένες πολιτικές παρεμβάσεις.
4. Εκτιμήσεις σχετικά με την προσφορά και ζήτηση δεξιοτήτων.

Τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης θα παραχθούν από την ερευνητική ομάδα του ΕΙΕΑΔ. Η επιστημονική ομάδα του ΕΙΕΑΔ που θα ασχοληθεί με το Σύστημα Διάγνωσης θα αξιοποιήσει το στελεχιακό δυναμικό τριών διευθύνσεων (Ανάλυση Αγοράς Εργασίας και Εργασιακών Σχέσεων, Ενεργητικών Πολιτικών και Διεθνών Δικτύων και Επαγγελματικής Κατάρτισης). Σταδιακά αναμένεται να ενταχθούν και άλλα στελέχη του ΕΙΕΑΔ στην ομάδα εργασίας, κατόπιν της επιμόρφωσής τους. Τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης θα εμπλουτιστούν με τις εισροές των κοινωνικών εταίρων και των περιφερειών. Θα ζητηθεί από τους κοινωνικούς εταίρους και τις περιφέρειες να απαντήσουν δομημένο ερωτηματολόγιο που θα σχεδιαστεί από το ΕΙΕΑΔ και θα αφορά τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης. Η ομάδα του ΕΙΕΑΔ θα αξιοποιήσει τις εισροές των κοινωνικών εταίρων και των περιφερειών εμπλουτίζοντας τα αρχικά αποτελέσματα με τις απαντήσεις- παρατηρήσεις τους. Τέλος, τα αρχικά αποτελέσματα θα επικυρωθούν από επιστημονική επιτροπή, απαρτιζόμενη από εμπειρογνώμονες του θέματος της διάγνωσης. Τα τελικά αποτελέσματα της πρώτης φάσης θα παραχθούν από το ΕΙΕΑΔ και θα ανακοινωθούν μέσω της ιστοσελίδας του.

Η δεύτερη πιο ολοκληρωμένη φάση του Συστήματος θα περιλαμβάνει τα πορίσματα περισσότερων αναλύσεων και θα λήγει τον Δεκέμβριο του 2015. Εκτός των αναλύσεων δευτερογενών δεδομένων, στη δεύτερη φάση θα συνεκτιμηθούν τα πρώτα οικονομικά αποτελέσματα και θα αξιοποιηθούν τα δεδομένα των κοινωνικών εταίρων και των περιφερειών. Για τη διευκόλυνση της σύνθεσης των αποτελεσμάτων θα σχεδιαστεί από το ΕΙΕΑΔ, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και τις περιφέρειες, η μεθοδολογική προσέγγιση των ερευνών πεδίου και των τομεακών συμβουλίων ώστε να μεγιστοποιείται η πληροφόρηση που παρέχεται καλύπτοντας τα κενά που υπάρχουν στις υπάρχουσες πηγές πληροφόρησης. Η πληροφόρηση που θα παραχθεί στο τέλος της δεύτερης φάσης θα περιλαμβάνει τα ίδια θέματα με την πρώτη φάση αλλά θα στηρίζεται σε μεγαλύτερο αριθμό εισροών. Ο εμπλουτισμός-επικύρωση των αποτελεσμάτων θα πραγματοποιηθεί όπως και στην πρώτη φάση.

Το Σύστημα θα βρίσκεται σε πλήρη εφαρμογή το 2016 και θα παράγει πληρέστερη και περισσότερο εξειδικευμένη πληροφόρηση στα θέματα

αρμοδιότητάς του. Το 2016 θα πραγματοποιηθεί και η πρώτη συστηματική αξιολόγηση των εκροών του συστήματος με στόχο την περαιτέρω βελτίωσή του.

Οι δράσεις του Συστήματος Διάγνωσης της πρώτης φάσης θα χρηματοδοτηθούν από ιδίους πόρους ενώ στη δεύτερη και τρίτη φάση θα αξιοποιηθούν τα κονδύλια του ΕΣΠΑ.

- **(Πρώτη Φάση)**

Πρώτες εκροές συστήματος: Ιούνιος 2015

- **(Δεύτερη Φάση)**

Ετήσιες εκροές συστήματος και Οικονομετρικές αναλύσεις:
Δεκέμβριος 2015

- **(Τρίτη Φάση)**

α. Πλήρης ανάπτυξη συστήματος: Τέλος του 2016

β. Λειτουργία συστήματος σε πλήρη ανάπτυξη: 2017-2020

ΣΤΑΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ

(Δράσεις που προστίθενται σε κάθε περίοδο)

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Ιούνιος 2015	Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δεκέμβριος 2015	Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δεκέμβριος 2016
<p>Ανάλυση των στοιχείων της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού</p> <p>Ανάλυση των ροών μισθωτής απασχόλησης του συστήματος Εργάνη</p> <p>Ανάλυση των δεδομένων της έρευνας πεδίου του CEDEFOP για τις δεξιότητες</p> <p>Μεθοδολογία συλλογής δεδομένων από τις περιφέρειες</p> <p>Μεθοδολογία συλλογής δεδομένων από τους κοινωνικούς εταίρους</p>	<p>Ειδικό ερωτηματολόγιο για δεξιότητες</p> <p>Συλλογή-επεξεργασία από κοινωνικούς εταίρους</p> <p>Πρωτογενή δεδομένα από 13 περιφέρειες</p> <p>Οικονομετρικές εκτιμήσεις</p> <p>Συνολική μεθοδολογία Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών</p> <p>Πλατφόρμα πληροφόρησης</p> <p>Δημιουργία και λειτουργία μονάδας αξιολόγησης</p> <p>Τελική Έκθεση</p>	<p>Ανάλυση των δεδομένων της έρευνας ΡΙΑΑC του ΟΟΣΑ για τις δεξιότητες</p> <p>Μετά-ανάλυση των πορισμάτων των υφισταμένων μελετών αξιολόγησης πολιτικών</p> <p>Μελέτες απορροφητικότητας στην αγορά εργασίας διαφόρων ειδικοτήσεων και επιπέδων εκπαίδευσης</p> <p>Μελέτες αξιολόγησης των δράσεων για την ενίσχυση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας,</p>

5. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ - ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

Οι βασικές αρχές που αφορούν τα παραδοτέα του Συστήματος Διάγνωσης και του τρόπου διακυβέρνησης αυτού καθορίζονται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Διεύθυνση Απασχόλησης). Το Υπουργείο Εργασίας καθορίζει τα παραδοτέα του συστήματος σε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ, το Υπουργείο Παιδείας, τα παραγωγικά υπουργεία και τους κοινωνικούς εταίρους. Το Υπουργείο Εργασίας (Διεύθυνση Απασχόλησης) θα διαχειρίζεται τη βάση δεδομένων με τις εισροές και εκροές του συστήματος και την πλατφόρμα πληροφόρησης. Το σύστημα που θα σχεδιαστεί στη βάση υπάρχοντων συστημάτων του υπουργείου θα επιτρέπει τη διαβαθμισμένη πρόσβαση σε πηγές πληροφόρησης αναλόγως της ιδιότητας του χρήστη.

Υπεύθυνο για τον σχεδιασμό της μεθοδολογίας και την εξαγωγή των συμπερασμάτων ορίζεται το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ). Ο ρόλος του ΕΙΕΑΔ συνίσταται στον σχεδιασμό της μεθοδολογίας που θα ανταποκρίνεται στις προτεραιότητες του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στην υλοποίηση της μεθοδολογίας για την εξαγωγή των αρχικών αποτελεσμάτων, στον σχεδιασμό της μεθοδολογίας που θα χρησιμοποιήσουν οι κοινωνικοί εταίροι και οι εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης (σε συνεργασία μαζί τους) και στην τελική σύνθεση των αποτελεσμάτων για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Σημειώνεται ότι στη διοίκηση του ΕΙΕΑΔ εκπροσωπούνται οι κοινωνικοί εταίροι, συνεπώς στην εξειδίκευση των δράσεων του ινστιτούτου σημαντικό λόγο έχουν και οι κοινωνικοί εταίροι.

Τα «αρχικά» συμπεράσματα θα εμπλουτίζονται από τους κοινωνικούς εταίρους και τους εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης (περιφέρειες). Οι κοινωνικοί εταίροι θα αναλάβουν να συλλέξουν πληροφορίες για τις δεξιότητες σε κλαδικό και επαγγελματικό επίπεδο διεξάγοντας έρευνες πεδίου, ιδρύοντας τομεακά συμβούλια και πραγματοποιώντας workshops. Τα αρχικά αποτελέσματα θα εμπλουτίζονται με τα αποτελέσματα αυτών. Η ίδια διαδικασία αλλά με έμφαση στο χωρικό επίπεδο θα επαναλαμβάνεται με τους εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης (περιφερειακό επίπεδο).

Επιπλέον προβλέπεται η επικύρωση των αποτελεσμάτων από επιστημονική επιτροπή εμπειρογνομόνων που θα πλαισιώνει το έργο του ΕΙΕΑΔ ώστε να επιτυγχάνεται η αξιοποίηση της υπάρχουσας τεχνογνωσίας άλλων ατόμων και φορέων. Στην επιτροπή αυτή που θα έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα αναμένεται να συμμετάσχουν εμπειρογνώμονες από τον ακαδημαϊκό και ερευνητικό χώρο στην Ελλάδα που ασχολούνται με το θέμα της διάγνωσης αναγκών καθώς και εμπειρογνώμονες από το CEDEFOP.

Στη μεθοδολογία που ακολουθεί περιγράφονται οι προτεινόμενες δράσεις και ο φορέας υλοποίησης κάθε μιας δράσης. Συνοπτικά αναφέρουμε στην παρούσα ενότητα τις βασικές αρμοδιότητες των συμμετεχόντων.

- Υπουργείο Εργασίας/Διεύθυνση Απασχόλησης: καθορισμός προδιαγραφών του Συστήματος, (συνεργασία με ΟΑΕΔ, Υπουργείο Παιδείας, παραγωγικά υπουργεία, κοινωνικούς εταίρους). Θεσμοθέτηση Δικτύου, δημιουργία-λειτουργία της βάσης δεδομένων του Συστήματος και της πλατφόρμας πληροφόρησης, συντονισμός των κοινωνικών εταίρων και των περιφερειών σχετικά με την επικύρωση των αποτελεσμάτων.
- ΕΙΕΑΔ: σχεδιασμός μεθοδολογίας, υλοποίηση μεθοδολογίας για την εξαγωγή συμπερασμάτων, προσδιορισμός ηλεκτρονικών πεδίων και δεικτών βάσης δεδομένων (συνεργασία με Υπουργείο Εργασίας, κοινωνικούς εταίρους, περιφέρειες, ομάδα εμπειρογνομόνων),
- Κοινωνικοί εταίροι: εμπλουτισμός, επικύρωση των αποτελεσμάτων. Στην πρώτη φάση αξιοποιούνται για τη δράση αυτή οι υπάρχουσες μελέτες των κοινωνικών εταίρων, στη δεύτερη φάση πραγματοποιούνται έρευνες πεδίου, τομεακά συμβούλια, workshops για τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων.
- Περιφέρειες: εμπλουτισμός, επικύρωση των αποτελεσμάτων. Στην πρώτη φάση αξιοποιούνται για τη δράση αυτή οι υπάρχουσες μελέτες των περιφερειών, στη δεύτερη φάση πραγματοποιείται εστιασμένη συλλογή πληροφοριών βάση κοινής μεθοδολογίας.

- ΟΑΕΔ: συνεισφέρει με την παροχή στοιχείων και σε συνεργασία με το ΕΙΕΑΔ αναλαμβάνει την ανάλυση των δεδομένων που συλλέγει ο οργανισμός. Συμβάλλει στον καθορισμό των εκροών του συστήματος.
- Υπουργείο Παιδείας: συμβάλλει στην παροχή δεδομένων σχετικά με τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος/συστήματος κατάρτισης. Συμβάλλει επίσης στον καθορισμό των εκροών του συστήματος.

6. ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ ΣΧΕΔΙΟΥ

Το παρόν σχέδιο αποτελεί το αποτέλεσμα εκτεταμένων διαβουλεύσεων με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη ώστε με την υποβολή του στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο ωριμότητας και να έχουν προδιαγραφεί τα αναγκαία βήματα για την ενεργοποίηση όλων των εμπλεκόμενων. Συγκεκριμένα, έχουν ήδη πραγματοποιηθεί οι αναγκαίες ενέργειες για τη συλλογή των δεδομένων που θα αναλυθούν στην πρώτη φάση. Στη βάση προγραμματικών συμφωνιών τα δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ, του ΟΑΕΔ και του Συστήματος Εργάνη θα διοχετεύονται άμεσα στο ΕΙΕΑΔ για την παραγωγή των σχετικών αναλύσεων. Παράλληλα, έχουν γίνει οι προκαταρκτικές ενέργειες για την υπογραφή προγραμματικών συμφωνιών μεταξύ του ΕΙΕΑΔ, του ΟΑΕΔ, του ΕΚΚΕ και του CEDEFOP στην παραγωγή των εκροών του Συστήματος. Οι συμφωνίες αυτές αναμένεται να οριστικοποιηθούν εντός των επόμενων ημερών. Πιο συγκεκριμένα αναμένεται να υπογραφεί συμφωνία με το CEDEFOP για την μεταφορά τεχνογνωσίας, την συμμετοχή στο δίκτυο φορέων, την ανταλλαγή εμπειριών στην εφαρμογή του έργου και τη γενικότερη υποστήριξη του έργου. Η συμφωνία με το ΕΚΚΕ θα προβλέπει την από κοινού ανάλυση δεδομένων (κυρίως για τα δεδομένα της έρευνας ΡΙΑΑΚ). Η συμφωνία με τον ΟΑΕΔ θα προβλέπει την ανάλυση των δεδομένων του ΟΑΕΔ από τον ΟΑΕΔ σε συνεργασία με το ΕΙΕΑΔ και τον προσδιορισμό των ζητούμενων εκροών του Συστήματος που απαιτούνται για την αποτελεσματικότερη στόχευση των πολιτικών του Οργανισμού. Παράλληλα διενεργούνται περαιτέρω διαβουλεύσεις για τη

δημιουργία του δικτύου φορέων και την αποσαφήνιση του ρόλου των συμμετεχόντων.

ΔΡΩΝΤΕΣ ΚΑΙ ΡΟΛΟΙ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

- Καθορισμός προδιαγραφών του Συστήματος (με ΟΑΕΔ, Υπουργείο Παιδείας, παραγωγικά υπουργεία, Κοινωνικούς Εταίρους, Περιφέρειες).

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ- ΕΡΓΑΝΗ-ΟΑΕΔ- ΕΙΕΑΔ

- Πλατφόρμα πληροφορικής
- Ενέργειες Διάχυσης

ΕΙΕΑΔ

- Επιστημονικός υπεύθυνος
- Μεθοδολογία
- Τελική Έκθεση

ΔΙΚΤΥΟ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- Έλεγχος ποιότητας
- Εμπλουτισμός εισρών-εκρών

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

- Έρευνες πεδίου για τις δεξιότητες, τομεακά συμβούλια, workshops

ΟΑΕΔ

- Εισροές, συμβολή στον καθορισμό εκρών
- Ανάλυση

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

- Εισροές, συμβολή στον καθορισμό εκρών

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

- Έρευνες πεδίου για τις δεξιότητες στις Περιφέρειες

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ενέργειες	Παραδοτέο	Υπεύθυνος	Χρονοδιάγραμμα	Κόστος (€)	Πηγή χρηματοδότησης
1. Δημιουργία δικτύου φορέων και επιστημονικής επιτροπής	1.1 Εμπλουτισμός μεθοδολογίας και εκροών του συστήματος	Διεύθυνση Απασχόλησης / ΕΙΕΑΔ	Ιούνιος 2015 <i>Ετήσια Δράση</i>	5.000	ΕΣΠΑ 2007-2013 ΕΣΠΑ 2014-2020 Ίδιοι πόροι
2. Στατιστική ανάλυση των δευτερογενών δεδομένων με χρήση δεικτών και στόχο τον προσδιορισμό της κλαδικής, επαγγελματικής και εκπαιδευτικής διάρθρωσης της απασχόλησης και της ανεργίας	2.1 Ανάλυση των στοιχείων της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ	ΕΙΕΑΔ	Ιούνιος 2015 <i>Ετήσια Δράση</i>		Ίδιοι πόροι
	2.2 Ανάλυση των ροών μισθωτής απασχόλησης του συστήματος Εργάνη	ΕΙΕΑΔ	Ιούνιος 2015 <i>Ετήσια Δράση</i>		Ίδιοι πόροι
	2.3 Ανάλυση των δεδομένων των κενών θέσεων της σχετικής έρευνας της ΕΛΣΤΑΤ	ΕΙΕΑΔ	Ιούνιος 2015 <i>Ετήσια Δράση</i>		Ίδιοι πόροι
	2.4 Ανάλυση των δεδομένων του ΟΑΕΔ	ΕΙΕΑΔ	Δεκέμβριος 2015 <i>Ετήσια Δράση</i>		Ίδιοι πόροι
3. Ανάλυση των πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων που αφορούν το θέμα των δεξιοτήτων	3.1 Ανάλυση των δεδομένων της έρευνας πεδίου του CEDEFOP για τις δεξιότητες	ΕΙΕΑΔ	Ιούνιος 2015 ²		Ίδιοι πόροι

² Υπό τον όρο της δημοσίευσής τους τον Απρίλιο του 2015 όπως έχει ανακοινωθεί από το CEDEFOP.

	3.2 Ανάλυση των δεδομένων της έρευνας ΡΙΑΑC του ΟΟΣΑ για τις δεξιότητες	ΕΙΕΑΔ	Ιούνιος 2016		Ίδιοι πόροι
	3.4 Ειδικό ερωτηματολόγιο για δεξιότητες	ΕΙΕΑΔ	Δεκέμβριος 2015 <i>Ετήσια Δράση</i>		Ίδιοι πόροι
4. Συλλογή-επεξεργασία πρωτογενών δεδομένων από τους κοινωνικούς εταίρους	4.1 Συλλογή-επεξεργασία από κοινωνικούς εταίρους	Κοινωνικοί Εταίροι	Οκτώβριος 2015 <i>Ανά δύο έτη</i>	320.000	
5. Συλλογή πρωτογενών δεδομένων από τις περιφέρειες	5.1 Πρωτογενή δεδομένα από 13 περιφέρειες	Περιφέρειες	Οκτώβριος 2015 <i>Ετήσια Δράση</i>		Ίδιοι πόροι
6. Προβλέψεις προσφοράς και ζήτησης εργασίας σε κλαδικό, επαγγελματικό και εκπαιδευτικό επίπεδο	6.1 Οικονομικές εκτιμήσεις	ΕΙΕΑΔ-Συνεργάτες	Νοέμβριος 2015 <i>Ετήσια δράση</i>	10.000	ΕΣΠΑ 2007-2013
7. Μεθοδολογία Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών	7.1 Συνολική μεθοδολογία Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών	ΕΙΕΑΔ	Δεκέμβριος 2015 <i>Ετήσια Δράση</i>		Ίδιοι πόροι
	7.2 Μεθοδολογία συλλογής δεδομένων από τις περιφέρειες	ΕΙΕΑΔ	Ιούλιος 2015 <i>Ετήσια Δράση</i>		Ίδιοι πόροι
	7.3 Μεθοδολογία συλλογής δεδομένων από	ΕΙΕΑΔ	Ιούλιος 2015 <i>Ετήσια Δράση</i>		Ίδιοι πόροι

	τους κοινωνικούς εταίρους				
8. Βάση δεδομένων Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών	8.1 Πλατφόρμα πληροφόρησης	Διεύθυνση Απασχόλησης, Εργάνη, ΟΑΕΔ	Οκτώβριος 2015 <i>Διαρκής Δράση</i>	350.000 για το 2015 50.000 ετησίως για τη συντήρηση στη συνέχεια	ΕΣΠΑ 2014-2020
9. Σύνθεση των αποτελεσμάτων του Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών	9.1 Τελική Έκθεση	ΕΙΕΑΔ	Δεκέμβριος 2015 <i>Ετήσια Δράση</i>		Ίδιοι πόροι
10. Δράσεις αξιολόγησης	Δημιουργία και λειτουργία μονάδας αξιολόγησης	ΕΙΕΑΔ	Οκτώβριος 2015 <i>Ετήσια Δράση</i>	30.000	ΕΣΠΑ 2007-2013
	10.1 Μετά-ανάλυση των πορισμάτων των υφισταμένων μελετών αξιολόγησης πολιτικών	ΕΙΕΑΔ-Συνεργάτης	Απρίλιος 2016 <i>Ετήσια Δράση</i>	10.000	ΕΣΠΑ 2014-2020
	10.2 Μελέτες απορροφητικότητας στην αγορά εργασίας διαφόρων ειδικοτήσεων και επιπέδων εκπαίδευσης	ΕΙΕΑΔ-Συνεργάτης	Δεκέμβριος 2016 <i>Ανά δύο έτη</i>	100.000	ΕΣΠΑ 2014-2020
	10.3 Μελέτες αξιολόγησης των δράσεων για την ενίσχυση της απασχόλησης και την	ΕΙΕΑΔ-Συνεργάτης	Δεκέμβριος 2016 <i>Ετήσια Δράση</i>	100.000	

	καταπολέμηση της ανεργίας, και των δράσεων διά βίου μάθησης, με τη χρήση ομάδων ελέγχου				
--	--	--	--	--	--

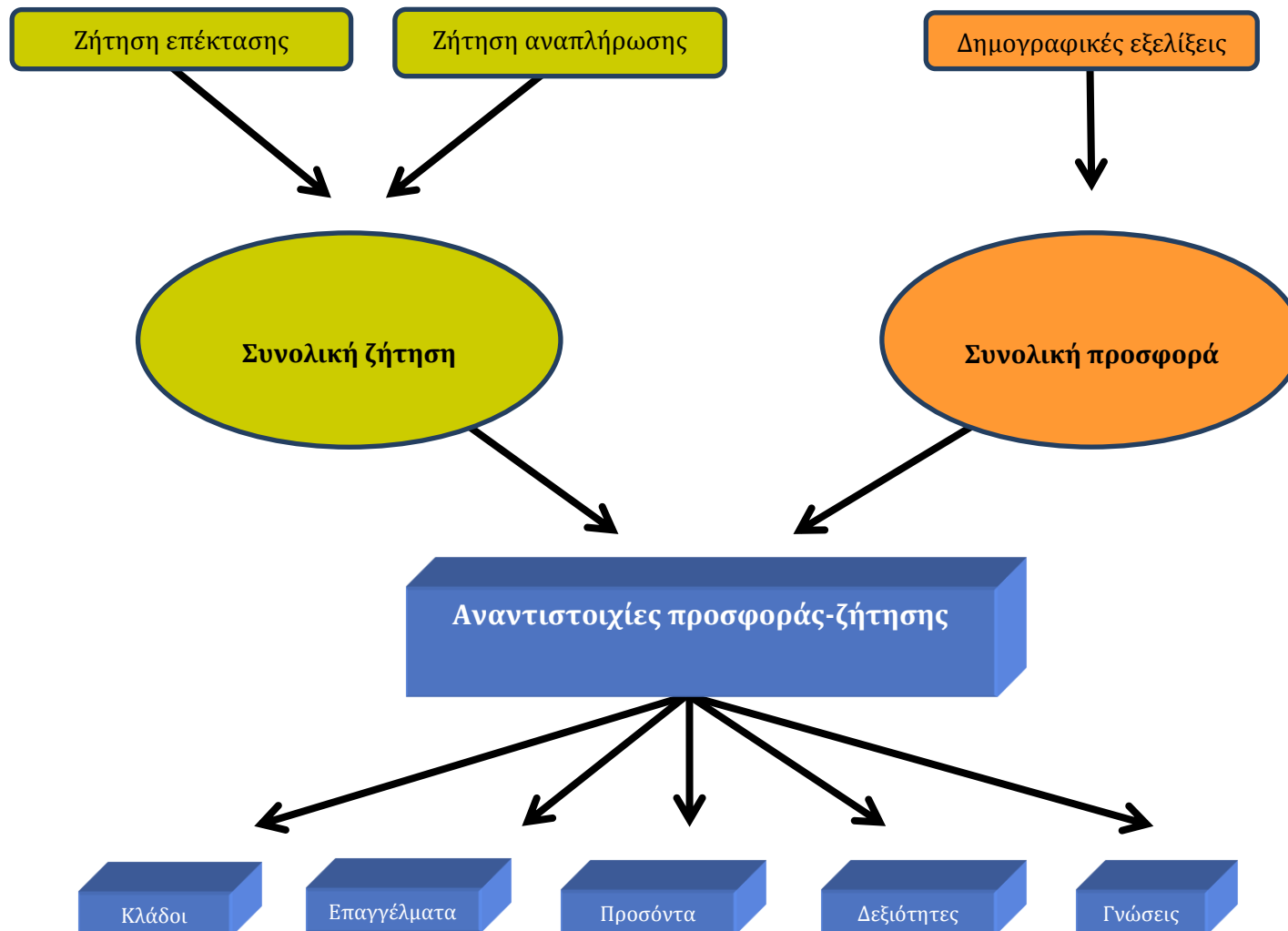
ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2015-2017

Δράση	4/15	5/15	6/15	7/15	8/15	9/15	10/15	11/15	12/15	2016	2017
1.1 Δίκτυο - Εμπλουτισμός μεθοδολογίας και εκροών του συστήματος											
2.1 Ανάλυση των στοιχείων της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού											
2.2 Ανάλυση των ροών μισθωτής απασχόλησης του συστήματος Εργάνη											
2.3 Ανάλυση των δεδομένων των κενών θέσεων της σχετικής έρευνας της ΕΛΣΤΑΤ											
2.4 Ανάλυση των δεδομένων του ΟΑΕΔ											
3.1 Ανάλυση των δεδομένων της έρευνας πεδίου του CEDEFOP για τις δεξιότητες											
3.2 Ανάλυση των δεδομένων της έρευνας ΡΙΑΑC του ΟΟΣΑ για τις δεξιότητες											
3.4 Ειδικό ερωτηματολόγιο για δεξιότητες											
4.1 Συλλογή-επεξεργασία από κοινωνικούς εταίρους											
5.1 Πρωτογενή δεδομένα από 13 περιφέρειες											
6.1 Οικονομετρικές εκτιμήσεις											
7.1 Συνολική μεθοδολογία Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών											
7.2 Μεθοδολογία συλλογής δεδομένων από τις περιφέρειες											
7.3 Μεθοδολογία συλλογής δεδομένων από τους κοινωνικούς εταίρους											
8.1 Πλατφόρμα πληροφόρησης											
9.1 Τελική Έκθεση											
10.1 Μετά-ανάλυση των πορισμάτων των υφισταμένων μελετών αξιολόγησης πολιτικών											
10.2 Μελέτες απορροφητικότητας στην αγορά εργασίας διαφόρων ειδικεύσεων και επιπέδων εκπαίδευσης											
10.3 Μελέτες αξιολόγησης των δράσεων για την ενίσχυση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας, και των δράσεων διά βίου μάθησης, με τη χρήση ομάδων ελέγχου											

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Η ΑΛΛΗΛΟΥΧΙΑ ΒΗΜΑΤΩΝ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΩΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ-ΖΗΤΗΣΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ³

ΕΟΠΠΕΠ (2013), «Ανερχόμενοι επαγγελματικοί τομείς στην Ελλάδα και νέες απαιτούμενες δεξιότητες», Αθήνα: ΕΟΠΠΕΠ.

ΕΟΠΠΕΠ (2011), Τα πράσινα επαγγέλματα στην Ελλάδα και οι νέες απαιτούμενες δεξιότητες, Αθήνα: ΕΟΠΠΕΠ

ΕΣΕΕ (2011), «Στρατηγική μελέτη ανάπτυξης δομής εκπαίδευσης και κατάρτισης της ΕΣΕΕ», Αθήνα: ΕΣΕΕ.

Ευστράτογλου Α., Κύρου Α., Μαρσέλλου Α. (2011), Απασχόληση και επαγγέλματα στην Ελλάδα στις αρχές του 21ου αιώνα, Αθήνα: ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.

ΙΝΕ ΟΤΟΕ (1998), «Μηχανισμός πρόβλεψης νέων ειδικοτήτων στον τραπεζικό τομέα και η αποτελεσματική χρήση του στην επαγγελματική εκπαίδευση και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Αθήνα: ΙΝΕ ΟΤΟΕ.

ΙΟΒΕ (2011), «Τελική έκθεση αξιολόγησης των δράσεων ενίσχυσης (α) μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων και (β) ελευθέρων επαγγελματιών που υλοποιούνται στο πλαίσιο των ΠΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013, Αθήνα: ΙΟΒΕ, Μάρτιος 2011.

³ Ο κατάλογος είναι ενδεικτικός και όχι πλήρης καθώς το ζητούμενο είναι να φανεί η πολυμορφία των υφιστάμενων μελετών.

McKinsey and company (2012), Greece 10 years ahead: defining Greece's new growth model and strategy, Executive summary, Athens, http://www.mckinsey.com/locations/athens/GreeceExecutiveSummary_new/pdfs/Executive_summary_English_new.pdf

Κατσανέβας Θ. (2007), Επαγγέλματα του μέλλοντος και του παρελθόντος, Αθήνα: Πατάκης.

Metron Analysis για Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (2001), «Τελική Έκθεση του Ερευνητικού Προγράμματος 'Σύνδεση εξειδικευμένης συνεχιζόμενης κατάρτισης ανέργων με τις ανάγκες των επιχειρήσεων'». Αθήνα: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Μπελεγρή-Ρομπόλη Α., Μαρκάκη Μ., Μιχαηλίδης Μ., «Διακλαδικές σχέσεις στην ελληνική οικονομία», Αθήνα: ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, 2010.

Παλυβός Θ. και Χλέτσος Μ. (2006), Η αγορά εργασίας στην Ελλάδα: υποδείγματα και προβλέψεις, Αθήνα: Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική – Πληροφορική Α.Ε.

Καμινιώτη Ο. (επιμ.) (2004), «Ζήτηση ειδικοτήτων και δεξιοτήτων στην ελληνική αγορά εργασίας», Αθήνα: Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική – Πληροφορική Α.Ε. Συγγραφείς: Ο. Καμινιώτη και Μ. Χλέτσος

Καμινιώτη Ο. (επιμ.) (2005), Μεθοδολογία προσδιορισμού της προσφοράς και της ζήτησης ειδικοτήτων και δεξιοτήτων στην Ελληνική αγορά εργασίας

σε τοπικό επίπεδο, Αθήνα: Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική – Πληροφορική Α.Ε.

Καμινιώτη Ο. (επιμ.) (2006), Ζήτηση ειδικοτήτων και δεξιοτήτων στο Νομό Ηρακλείου: αποτελέσματα έρευνας στις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Συγγραφείς: Θ. Σκοπελίτου, Ο. Καμινιώτη

Livanos I. (2009), Modelling the incidence of unemployment: the case of Greece, *Applied Economic Letters*, 16, 1607-1611.

Livanos I. (2010), The relationship between higher education and the labour market in Greece: the weakest link? *Higher Education*, 60, 473-489.

Pouliakas K. (2014), A balancing act at times of austerity: matching the supply and demand for skills in the Greek labour market, IZA, Discussion Paper No 7915.

ΣΕΒ (2014), «Τα κρίσιμα επαγγέλματα ως κινητήρες των αλλαγών στην νέα βιομηχανική πολιτική», Αθήνα: ΣΕΒ.

Τσεκούρας Κ., Βεργίδης Δ., Γκυπάλη Α., Καρφάκη Ε. (2014). «Διερεύνηση αναγκών εκπαίδευσης στις μικρές επιχειρήσεις και επιπτώσεων των εκπαιδευτικών προγραμμάτων», Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

Χλέτσος Μ. και Γιώτης Γ. (2006), Η διάγνωση αναγκών αγοράς εργασίας στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας, Αθήνα: Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική – Πληροφορική Α.Ε..